

PE 301

Eva Kislingerová

◆ Rozbor, podstata a funkce
v řízení podniku

Folie

**Eva
Kislingerová**

Přednáška 6

Struktura přednášky

- ◆ Podstata rozboru. Ukazatel.
- ◆ Teoreticko-metodologická východiska práce rozborů
- ◆ Hodnocení
- ◆ Zdroje informací pro zpracování analýzy

Podstata rozboru. Ukazatel.

- ◆ Rozbor = *vědecká disciplína metodická, jejímž předmětem je zobecnění specifických poznávacích postupů a jejich praktická aplikace v průmyslových a jiných podnicích.*
- ◆ Analýza a syntéza. Správněji analyticko-syntetické postupy.

Podstata rozboru. Ukazatel.

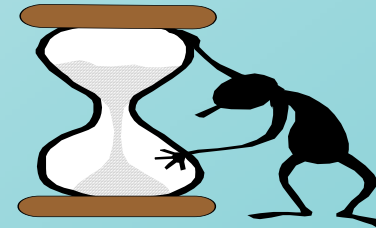
"Ekonomickou analýzu můžeme charakterizovat jako analýzu, kdy z dané struktury určitého ekonomického systému nebo části systému a vlastností prvků vyvozujeme chování systému. Při analýze vyvozujeme, odhalujeme mechanismus chodu určitého ekonomického systému nebo subsystému. Je zcela samozřejmé, že analýzou zároveň odhalujeme vlastní strukturu i jednotlivé rozhodující prvky a jejich vlastnosti"¹.

¹Tenzer, O. a kol.: Úvod do myšlení pro ekonomy. Praha, Svoboda 1972, s. 242

Podstata rozboru. Ukazatel.

Spolu s analýzou další poznávací metody, a to abstrakce, generalizace apod.

Analýza = poznávací metoda = velký praktický význam a široká upotřebitelnost v řízení

Rozbor a řízení

Použitelnost rozboru v řízení je všestranná.

Základní cíl podnikání = zvětšování bohatství podniku – růst tržní hodnoty firmy!!!

Podstata rozboru. Ukazatel.

Soustava rozborů

Klasifikace podle různých hledisek

1. podle **účelu poznání skutečností nebo tvorba plánu**
2. podle **délky zkoumaného období rozborů krátkodobé a dlouhodobé**
3. podle zaměření rozborů **komplexní, výběrové**
4. podle pravidelnosti rozborů **periodické, neperiodické**
5. podle hloubky zkoumání rozborů **orientační, podrobné** apod.

Podstata rozboru. Ukazatel.

Metodické principy rozborů

Rozbory se vyznačují značnou mírou různorodosti, avšak při jejich provádění je účelné dodržovat některé společné principy:

1. Podmíněnost metodiky rozboru charakterem zkoumaného jevu

Projevuje se zejména:

- okruhem zjišťovaných informací,
- časovým úsekem, který je podroben rozboru
- způsobem hledání souvislostí.

2. Podmíněnost metodiky rozboru jeho účelem

Podstata rozboru. Ukazatel.

3. Komplexnost rozboru

Princip komplexnosti znamená, že:

- a) zkoumáme všechny stránky jevu ve vzájemných souvislostech,
- b) zkoumáme všechny činitele a jevy,
- c) zkoumáme jak naturální, tak hodnotovou stránku jevů (resp. procesů).

4. Hlavní článek

Podstatou je vymezení jevu nebo procesu, jehož ovládnutí a usměrnění je rozhodující ve vztahu k základnímu cíli řízení a podnikání.

5. Vytváření předpokladů pro včasné využití výsledků rozborů

Základem rozborové práce jsou informace o objektu rozboru. Ve většině případů jde o ukazatele.

Teoreticko-metodologická východiska práce rozborů

Metodologie rozboru = pracovní postupy používané pro rozbor hospodaření podniku

Rozbory hospodaření podniku jsou typické ***postupy***, kterými dospíváme ***od celku k částem***; k odhalování vzájemných závislostí a vzájemného podmiňování.

Jádro spočívá především ***v odhalování souvislostí kauzálního charakteru.***

Rozbor hospodaření bezprostředně vyžaduje kvantifikaci a následné hodnocení identifikovaných jevů.

KLASIFIKAČNÍ ANALÝZA

Zkoumá vývoj a eventuální i vnitřní strukturu jevů podle různých hledisek.

Uplatnění klasifikační analýzy plyne z potřeby utřídění jevů a procesů, které jsou předmětem rozboru hospodaření.

Dvě formy klasifikační analýzy:

- ♦ syntetická,
- ♦ analytická.

V rozborech hospodaření nalézá uplatnění zpravidla analytická klasifikační analýza.

Teoreticko-metodologická východiska práce rozborů

VZTAHOVÁ ANALÝZA

Cílem uplatnění vztahové analýzy v rozbořech hospodaření je odpovědět na otázku, zda existence určitého jevu souvisí s existencí nebo pohybem jiného jevu.

Rozlišují se dva typy závislostí:

- ♦ statistické,
- ♦ funkční.

Rozbor hospodaření se zabývá rozbořem velkého množství vztahů. Zjednodušené vyjádření například v modelech.

Teoreticko-metodologická východiska práce rozborů

KAUZÁLNÍ ANALÝZA

Kauzalita - složitá kategorie; systémový pojem. Uplatnění znamená nutnost vymezení systému, který bude předmětem zkoumání.

V praxi se kauzalita zkoumá ve dvou případech:

- a) kauzální vztahy nejsou předem známé a ověřené
- b) kauzální analýza slouží k odhalení a konkretizaci známých a praxí ověřených vztahů.

Praktický problém kauzality - většina známých a standardních vztahů příčin a účinků může a nemusí nastat.

Rozbor hospodaření = stupňovitá analýza příčin a následků.

Teoreticko-metodologická východiska práce rozborů

POROVNÁNÍ

Uplatnění metody porovnání v rozboru hospodaření předpokládá kvantifikaci jevů. Cílem porovnání je dospět k určení kvality určitých jevů.

Každý jev lze porovnat z různých hledisek.

Základní typy porovnání:

1. vývoj v čase,
2. plán x skutečnost,
3. mezipodnikové srovnávání,
4. standardy,
5. ostatní.

Teoreticko-metodologická východiska práce rozborů

SYNTÉZA v rozboru hospodaření

Logické vyústění rozborové práce - syntéza závěrů.

ANALÝZA - popisuje strukturu zkoumaného jevu, příčiny ap. - kvantifikuje velikost působení a informuje o významu jevů.

Smysl syntézy spočívá ve formulaci toho, co je třeba zlepšit.

..."Syntézou v ekonomii ... rozumíme takovou syntézu, při níž hledáme spojováním jednotlivých částí takovou strukturu, která by nám dala z daných prvků a jejich vlastností takový celek, který by měl námi předem požadované chování.... Syntéza je nejen skládáním, ale i hledáním nejvhodnější varianty a kombinací jednotlivých prvků a jejich vlastností [1]".

[1] TENZER, O. a kol. : Úvod do myšlení pro ekonomy. Praha, Svoboda 1972.

Hodnocení

**HODNOCENÍ = ORGANICKÁ SOUČÁST ROZBORU
HOSPODAŘENÍ**

Hodnocení vychází z toho:

1. Kdo podnik hodnotí.
2. Účelu hodnocení.

Kdo podnik hodnotí ?

- ◆ **vnější okolí**
 - investoři
 - odběratelé, dodavatelé,
 - banka,
 - finanční úřad,
 - obec,
 - další.
- ◆ **zevnitř**
 - vrcholové vedení,
 - vedoucí pracovníci na různých stupních,
 - pracovníci,
 - odbory.

Hodnocení

Účel

- posouzení celkové úrovně hospodaření a ev. rizika,
- odhalení vlastních rezerv,
- posouzení z pohledu možného investování,
- specifické cíle.

Kritéria

- podle oblasti ,
- podle kvantifikovatelnosti jevů,
- podle komplexnosti,
- další kritéria.

Základním předpokladem pro zpracování rozboru je mít relevantní informace.

Základní zdroje informací

◆ Účetní závěrka

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

MF ČR - opatření k obsahu účetní závěrky

ROZVAHA

Výkaz zisků a ztrát

Příloha

Účetní závěrka

- ◆ **Řádná**
- ◆ **Mimořádná**
- ◆ **Mezitímní**
- ◆ **Konsolidovaná**

Příloha účetní závěrky

- ◆ obecné údaje o účetní jednotce (název, právní forma podnikání, předmět činnosti ...)
- ◆ informace o účetních metodách, obecných účetních zásadách a o způsobech oceňování
- ◆ doplňující informace k rozvaze a výkazu zisků a ztrát (např. pohledávky a závazky po lhůtě splatnosti, úvěry ...)
- ◆ přehled o peněžních tocích (CF) - metodika MF

AUDIT

(s účinností od 1. ledna 2001 platí zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech)

- ◆ Podmínky pro audit § 20 Zákona o účetnictví
- ◆ úloha auditora: věrnost zobrazení stavu majetku, závazků...
zda je vedeno správně,
průkazně

Zákon určuje náležitosti zprávy auditora

Výrok: bez výhrad

s výhradou

záporný výrok

odmítnutí výroku

Audit

- ◆ Povinný pro akciové společnosti jestliže jsou splněna 2 z následujících 3 kritérií:
 - aktiva brutto více než 40 mil. Kč
 - čistý obrat více než 80 mil. Kč
 - průměrný počet zaměstnanců více než 50

Audit

- ◆ Ostatní ***obchodní společnosti a účetní jednotky***:
 - shodná kritéria, ale dosahují za min. 2 po sobě jdoucí období,
- ◆ Zvláštní předpis pro ***nadace a nadační fondy, politické strany a politická hnutí, obecně prospěšné podniky*** apod.
- ◆ ***Státní podniky*** – podle zákona 77/1977 Sb., O státním podniku
- ◆ **Úleva** z auditu – ***firmy v konkurzu a vyrovnání***

Konsolidovaná účetní závěrka

◆ Smysl konsolidace

podat akcionářům a odborné veřejnosti komplexní informaci o celkovém majetku, závazcích, vlastním kapitálu, nákladech, výnosech za ekonomicko-hospodářské seskupení podniků, které jsou kapitálově propojeny.

Konsolidace účetní závěrky

◆ Povinnost konsolidace

(2 ze tří kritérií)

- úhrn aktiv rozvah bez úprav více než 350 mil. Kč,
- čistý obrat více než 700 mil. Kč,
- průměrný počet zaměstnanců více než 500.

Konsolidace účetní závěrky

- ◆ Metody konsolidace
 - plná metoda,
 - poměrná metoda,
 - ekvivalenční metoda.

Metody konsolidace upravuje prováděcí vyhláška Ministerstva financí. Novela zákona o účetnictví od 1. 1. 2002 umožňuje použít i mezinárodní účetní standardy.

Výroční zpráva

(podle opatření MF ČR čj. 28180 3801996)

- ◆ základní identifikace podniku
- ◆ historie podniku
- ◆ statutární orgány
- ◆ organizační schéma
- ◆ údaje z účetní závěrky
- ◆ výrok auditora
- ◆ výklad k podstatným událostem minulého vývoje
- ◆ výhled na další období

zpracovávají firmy podléhající auditu

Archiválie podniku, nově sbírka listin – rejstříkový soud

Roční zpráva

- ◆ Zákon č. 248/1992 Sb., o cenných papírech (§80 a)
- ◆ účetní závěrka v nezkrácené podobě (3 roky)
- ◆ standardizovaná tabulka hlavních finančních výsledků, obsah a forma MF ČR
- ◆ vlastní zpráva
- ◆ do 4 měsíců po uplynutí kalendářního roku

Obsah zprávy

- ◆ změny v základních údajích emitenta
- ◆ předmět podnikání
- ◆ finanční situace
- ◆ výsledky činnosti emitenta
- ◆ čekávané výsledky ve výhledu 3-5 let
- ◆ skutečnosti, které podstatnou měrou ovlivnily výkonnost v minulém období
- ◆ informace o peněžitých a naturálních příjmech statutárních orgánů, úvěry, záruky, apod.
- ◆ počet akcií, které jsou v majetku představenstva a DR

Způsob zveřejnění údajů účetní závěrky

1. Obchodní věstník – zkrácená podoba rozvaha a výkaz zisků a ztrát – do 1 měsíce po valné hromadě (opatření MF ČR čj. 281/24 015/1998)
2. Obchodní rejstřík - podle §27a ObchZ – poprvé za údaje r. 1999
3. Komise pro cenné papíry a SCP – roční zpráva emitenta – do 4 měsíců po skončení kalendářního roku

Agregovaná podoba rozvahy vzor 2003

ROZVAHA k

Aktiva	Pasiva
A. POHLEDÁVKY ZA UPS. VL.K.	A. VLASTNÍ KAPITÁL
B. DLOUH. MAJETEK	Základní kapitál
Dlouhodobý nehmotný majetek	Kapitálové fondy
Dlouhodobý hmotný majetek	Fondy tvořené ze zisku
Finanční dlouhodobý majetek	Hospodářský výsledek m.o.
	Hospodářský výsledek ú.o.
C. OBĚŽNÁ AKTIVA	B. CIZÍ ZDROJE
Zásoby	Rerezvy
Pohledávky	Dlouhodobé závazky
Finanční majetek	Krátkodobé závazky
D. OSTATNÍ AKTIVA	Bankovní úvěry a výpomoci
	C. OSTATNÍ PASIVA

Výkaz zisků a ztrát k

Tržby z prodeje zboží
- náklady vynaložené na prodané zboží
Obchodní marže
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb
- náklady související s provozní činností
Provozní hospodářský výsledek
Výnosy z finanční činnosti
- náklady na finanční činnost
Hospodářský výsledek z finančních operací
- daň z příjmů za běžnou činnost
Hospodářský výsledek za běžnou činnost
Mimořádné výnosy
- mimořádné náklady
- daň z příjmů z mimořádn. činnosti
Mimořádný hospodářský výsledek
Hospodářský výsledek za účetní období

ZISK

- ◆ **EAT** (earnings after taxes)– hospodářský výsledek za účetní období
- ◆ **EBT** (earnings before taxes) – hospodářský výsledek před zdaněním
- ◆ **EBIT** (earnings before interest and taxes) - zisk před úroky a zdaněním
- ◆ **EBITDA** - earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) zisk před úroky, odpisy a zdaněním

ZISK

Hospodářský výsledek za účetní období (EAT)

- + daň z příjmu za mimořádnou činnosti
 - + daň z příjmu za běžnou činnosti
-

= Zisk před zdaněním (EBT)

- + Nákladové úroky
-

= Zisk před úroky a zdaněním (EBIT)

- + Odpisy
-

= Zisk před úroky, odpisy a zdaněním (EBITDA)

ZISK

EAC – (earnings available for common stockholders) zisk pro akcionáře, držitele kmenových akcií

EAC = EAT – dividendy prioritních akcií

GM – (gross margin) hrubé rozpětí, resp. obchodní marže

GM = tržby ze prodej zboží – náklady na prodané zboží

Přidaná hodnota

Value Added

Hodnota přidaná zpracováním. Rozdíl tržeb za vlastní výrobky a služby a nákladů prodej zboží, spotřeba materiálu, energie a služeb V zásadě je vytvářena třemi složkami, a to mzdami, úroky a zisky.

MVA – Market Value Added

EVA – Economic Value Added

Přehled o peněžních tocích (cash flow)

P. POČÁTEČNÍ STAV PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ
A. Čistý peněžní tok z běžné a mimořádné činnosti
Hospodářský výsledek běž. Roku po zdanění (zisk +, ztráta -)
(+,-) úprava hospod. Výsledku o nepeněžní operace
(+,-) úprava hospod. Výsledku o změny stavu oběžných aktiv a krátkodobých závazků
B. Investiční činnost
Nabytí dlouh. majetku (-)
Výnosy prodeje dlouh. majetku (+)
Úhrada pohledávek a závazků z komplexního pronájmu (+,-)
C. Financování
Změna stavu dlouhodobých závazků (+,-)
Zvýšení a snížení vlastního kapitálu z vybraných operací (+,-)
R. KONEČNÝ STAV PENĚŽNÍCH PROSTŘEDKŮ